Pauliine Koskelo
4.9.2026

*Eduskunnan perustuslakivaliokunnalle*

**Asia: HE 104/2026 vp. – HE sotilastiedustelua koskevan lainsäädännön muuttamisesta**

**KORJAUS/LISÄYS 2.9.2026 päivättyyn lausuntooni**

Minun on tarpeen palata 2.9.2026 päivättyyn lausuntooni otsikkoasiassa siltä osin kuin kysymys on sotilastiedustelulain tietoliikennetiedustelua koskeviin hakuehtoihin liittyvistä muutosehdotuksista.

Valiokunnassa 3.9.2026 käydyn keskustelun yhteydessä ilmeni, että minulle oli alkuperäistä lausuntoa laatiessani syntynyt ja jäänyt virheellinen käsitys ehdotetun sääntelyn sisällöstä sikäli kuin se koskee yhtäältä tietoliikenteen alustavaa, automatisoidusti tapahtuvaa seulontaa, ja toisaalta sen sisällön tutkimista. Perustelujen pohjalta olin tullut siihen käsitykseen, että henkilöön tai sisältöön kohdistuvien hakuehtojen käyttö ei vielä sinänsä oikeuttaisi tietoliikenteen automatisoidussa seulonnassa kertyneen aineiston jatkokäsittelyyn tai etenkään sisällön tutkimiseen. Lakitekstin valossa tämä käsitys ilmeisesti on kuitenkin virheellinen, sillä 70 §:n 4 momentin mukaan – jonka säännöksen sanamuoto siirtyisi sellaisenaan voimassa olevasta laista nyt muutettavan lakiin – tietoliikenteestä kertynyttä aineistoa saisi käsitellä sekä automaattisesti että manuaalisesti, mikä käsittäisi myös sisällön semanttisen lukemisen ja analyysin. Siirtyminen tietoliikenteen automaattisesta seulonnasta hakuehdoin seulonnassa kertyneen aineiston jatkokäsittelyyn, mukaan lukien sen sisällön ”manuaaliseen” tutkimiseen ja analyysiin ei siten edellyttäisi erillistä arviota viesteihin kohdistuvan sisällöllisen tiedustelun välttämättömyydestä ja oikeasuhtaisuudesta.

Olennaista on, ettei tietoliikenteen automatisoitu seulonta hakuehtojen avulla sekoitu tai sulaudu seulotun aineiston jatkokäsittelyyn, jossa sisältöä varsinaisesti tutkitaan ja analysoidaan, vaan että vaiheesta toiseen eteneminen voi tapahtua vain, mikäli ensin ja erikseen arvioidaan ja todetaan jatkokäsittelyn välttämättömyys kyseessä olevan tiedustelutehtävän kannalta. Kuten EIT:n oikeuskäytännössä on todettu, viestisalaisuuteen puuttumisen intensiteetti tietoliikennetiedustelussa kasvaa vaiheittain, ja tämä on otettava huomioon oikeusturvajärjestelyissä (*Big Brother Watch ja muut v. Yhdistynyt kuningaskunta,* suuri jaosto 25.5.2021, kohdat 325–331, 350, 355; vastaavasti *Centrum för rättvisa v. Ruotsi,* suuri jaosto 25.5.2021, kohdat 239–245, 264, 269).

Säädöstasolla on siten tarpeen varmistaa, että hakuehdoin automaattisesti seulottujen viestien sisältöön, eritoten tunnistettavien henkilöiden viestisisältöihin, kohdistuva käsittely edellyttäisi lupavaiheessa tapahtuvan valvonnan lisäksi tiedusteluviranomaisessa erikseen toimitettavaa ja dokumentoitavaa perusteltua arviota ja kontrollia tällaisen käsittelyn välttämättömyydestä ja oikeasuhtaisuudesta tiedustelutehtävän kannalta; ks. erit. edellä mainittujen ratkaisujen kohdat 355 (*Big Brother Watch*) ja 269 (*Centrum för rättvisa*).

Pahoittelen aikapulassa syntynyttä väärinkäsitystä ja toivon, että yllä todettu selventää näkemystäni lakiehdotukselle asetettavista vaatimuksista.